

Somorjai Gáborné

Tisztítás, fertőtlenítés és sterilizálás a szépségipari szolgáltatóegységekben

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Szépészeti szolgáltatóegység üzemeltetése

A követelménymodul száma: 1210-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-018-30

MUNKKANYAG

ESZKÖZÖKET, GÉPEKET, MUNKAFELÜLETEKET SZAKSZERŰEN TISZTÍTJA, FERTŐTLENÍTÍ ÉS STERILIZÁLJA

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A szolgáltatóegységekben a napi takarítás és fertőtlenítés rendkívül fontos tevékenység. A napszak végén, de sokszor napközben is megkövetelnek olyan fertőtlenítési, takarítási feladatokat, melyeket azonnal végre kell hajtani, pl. kézmosás, eszközök fertőtlenítése, tiszta törölköző a vendégnek stb. Ezekre a feladatokra oda kell figyelnünk, hogy rutinszerűvé váljanak.

De mit kell tudnunk ezekről a felvetett problémákról?

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Tudnunk kell, hogy milyen szakmák tartoznak ide: fodrász, kozmetikus, kéz- lábápoló és műkörömépítő. Most, hogy különbséget tudjunk tenni az egyes egészségügyi elvárások között, külön-külön meg kell vizsgálnunk ezeket.

A szépségipari üzemegység tagozódása, az egyes helyiségek berendezéseinek fertőtlenítése, tisztántartása:

Kiszolgálóhely: a szépségipari üzemegység dolgozóinak tényleges munkahelye.

Berendezéseinek meghatározója a kényelmes, könnyen tisztítható vendégszék. Anyaga műanyag vagy bőr, amit egy héten egyszer enyhén lúgos mosószeres ruhával letörlünk. Az ülőkéjére cserélhető huzattal szivacs párnát helyezünk. A vendégszék előtt lábtartó rács van, ami rendszerint fém, és könnyen tisztítható. A vendégszékek szemben nagy tükröt rögzítenek a falra. Ez mindig jó minőségű legyen, ne torzítson, és naponta tisztítsuk meg a hajlakkoktól és az esetleges szennyeződésektől. A munkaasztal a tükör alatt található. Festett vagy műanyag bevonatú, sima felületű és könnyen tisztítható legyen. Fiókaikban tárolhatjuk a vegyszerek egy részét, külön tároljuk a tiszta fehérneműket, a munka végeztével a letisztított szerszámainkat is.

1. ábra. Munkahely.

2. ábra. Vendégszék.

Női fodrászatban:

- Kezünket a fertőzés elkerülése végett minden vendég kiszolgálása előtt és után szappannal meg kell mosni,
- Fertőtlenítőszeret tartalmazó fedeles edényben lévő fertőtlenítőt (tartalma neomagnolos oldat) vöröskereszttel kell ellátni, és naponta cserélni kell,
- Nyakszirtkefét vizes fertőtlenítős oldatban fertőtlenítsük hetente,
- Fésűk, kefék, ollók napi fertőtlenítése, sterilizálása (sterilizáló gépben).

Férfi fodrászatban:

- A kezünket minden vendég előtt és után szappannal meg kell mosni
- Szappantartó tálka vagy borotvakrém használata
- Szappanozó ecset (minden vendég után fertőtleníteni kell), előtte tiszta bő vízzel leöblítjük,
- Fertőtlenítő oldatot tartalmazó szivacsstartó tál, napszak végén kimossuk (benne az oldatot forgalomtól függően, de legalább naponta cserélni kell),
- Vérzéscsillapító rudacska (stift).

3. ábra. Kézmosás.

Hajmosó rész:

Ez rendszerint külön helyiségből áll, és a fertőzésveszély miatt a fejmosó tálat rendszeresen lúgos oldattal fertőtleníteni kell. A vízgyűjtő medence a víz elvezetésére szolgál, kívül-belül csempeborítású és könnyen tisztítható legyen. A szekrényekben a tiszta fehérneműk: törölközők, kis kendők, stb. vannak, ezek csak egyszer alkalmazhatók a fertőzés elkerülése érdekében, utána mosni kell.

4. ábra. Fejmosás.

Kozmetikában:

A kozmetikus esztétikai és egészségügyi értéket termel. Foglalkozik az egészséges arc és test ápolásával, kezelésével, masszírozásával, szépséghibák elfedésével, kezelésével. Fertőtleníteni és tisztán tartani kell a következőket:

- Eszközök: ecset, szivacs, stb.
- Textíliákhoz (törölközők, kis kendők, borogató-kendők, maszk) fertőtlenítő mosószert használunk, ezeket ki kell főzni.

5. ábra. Kozmetikai kezelés.

Kéz- lábápoló és műkörömépítő szakmában:

- Lábáztató: minden vendég után fertőtleníteni,
- Eszközök fertőtlenítése,
- Textíliák fertőtlenítése,
- Kéz, láb fertőtlenítése,
- Papírtörülőt minden vendég után cserélni kell,
- A tégelyes krémekbe csak spatulával nyúlhatunk bele,
- Műkörömreszelőket, buffereket, polírozókat, csiszológépeket, ollókat, bőrfeltolókat fertőtleníjtjük.

6. ábra. Lábápolás.

Egyéb funkciót betöltő helyiségek

- padozat: résmentes, könnyen mosható és fertőtleníthető legyen, fontos a csúszás megelőzése, főleg a hajmosó részénél
- a falak résmentesek legyenek, 1,5m magasságig mosható, fertőtleníthető felülettel kell ellátni (csempe, lambéria, festék). A meszelt falat évente, a tapétázott vagy festett falat 2-3 évente, illetve szükség szerint kell felújítani.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Tanulmányozza gyakorlati munkahelyét. Készítsen egy tablót a fertőtlenítőszerekről és használatukról, majd jól látható helyre tegye ki!

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
---

2. Készítsen egy tablót arról, hogy milyen eszközöket kell fertőtlenítenie a szépségeti üzemegységekben!

Fodrászat: _____

_____

Kozmetika: _____

_____

Kéz- és lábapoló: _____

_____

MUNKANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. Feladat: Mit nevezünk kiszolgálóhelynek?

---

2. Feladat: Milyenek kell lennie a berendezéseknek a szolgáltató üzemegységekben?

---

3. Feladat: Melyek az egyéb funkciót betöltő helyiségek és milyen szabályok vonatkoznak rájuk?

MEGOLDÁSOK

1. Feladat:

A szépsészeti üzemegység dolgozóinak tényleges munkahelye.

2. Feladat:

Berendezéseinek meghatározója a kényelmes, könnyen tisztítható vendégszék. A vendégszék előtt lábtartó rács van, ami rendszerint fém és könnyen tisztítható. A vendégszékekkel szemben nagy tükröt rögzítenek a falra, ez mindig jó minőségű legyen, ne torzítson, és naponta tisztítsuk meg a hajlakkoktól és az esetleges szennyeződésektől. A munkaasztal a tükör alatt található. Festett vagy műanyag bevonatú legyen, sima felületű és könnyen tisztítható. Fiókaikban tárolhatjuk a vegyszerek egy részét, külön tároljuk a tiszta fehérneműket, a munka végeztével a letisztított szerszámainkat is.

3. Feladat: Egyéb helyiségekre vonatkozó szabályok

Padozat: résmentes, könnyen mosható és fertőtleníthető legyen, fontos a csúszás megelőzése, főleg a hajmosó résznél. A falak résmentesek legyenek, 1,5m magasságig mosható, fertőtleníthető felülettel kell ellátni (csempe, lambéria, festék). A meszelt falat évente, a tapétázott vagy festett falat 2-3 évente, illetve szükség szerint kell felújítani.

SZAKSZERŰEN ALKALMAZZA ÉS TÁROLJA A TISZTÍTÓ ÉS FERTŐTLENÍTŐ SZEREKET A SZÉPÉSZETI SZOLGÁLTATÓ EGYSÉGEKBEN

HIGIÉNY A SZOLGÁLTATÓ EGYSÉGEKBEN

Higiénia: görög eredetű szó, a fertőzés megelőzését, az egészség megőrzését biztosító tisztaság. Miután a szépsézeteti szolgáltatóegységekben sok vendég megfordul, ez önmagában is fertőzésveszélyt hordoz, ezért a higiéniai előírások betartása itt kiemelten fontos. A munkából adódó közvetlen érintkezés ezt a veszélyt megnöveli. A szerszámok útján pedig nemcsak mi kaphatunk fertőzést, de azt a többi vendég között is terjeszthetjük. Az ÁNTSZ (Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat) feladata az erre vonatkozó szabályok betartatása, ellenőrzése, és ha kell, a szabályszegés büntetése.

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

A fertőzés megelőzése a személyi higiénéval kezdődik, amely áll:

- rendszeres mosakodásból és fogmosásból,
- dezodorálásból,
- tiszta munkaruha, munkaköpeny használatából, valamint
- kézmosás a műveletek előtt és után.

A vendégek kiszolgálásával foglalkozó személyek kötelesek állandóan tisztán tartott munkaruhát viselni és azt állandóan tisztán tartani.

Az előírások szerint szépségápolási szolgáltatás gyakorlását nem végezheti olyan személy, akinek a testfelületén bárhol gennyes elváltozás van, bőr- vagy bármilyen más fertőző betegségben szenved, illetőleg látható testfelületén lévő elváltozás miatt bőrgyógyászati kezelés alatt áll.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

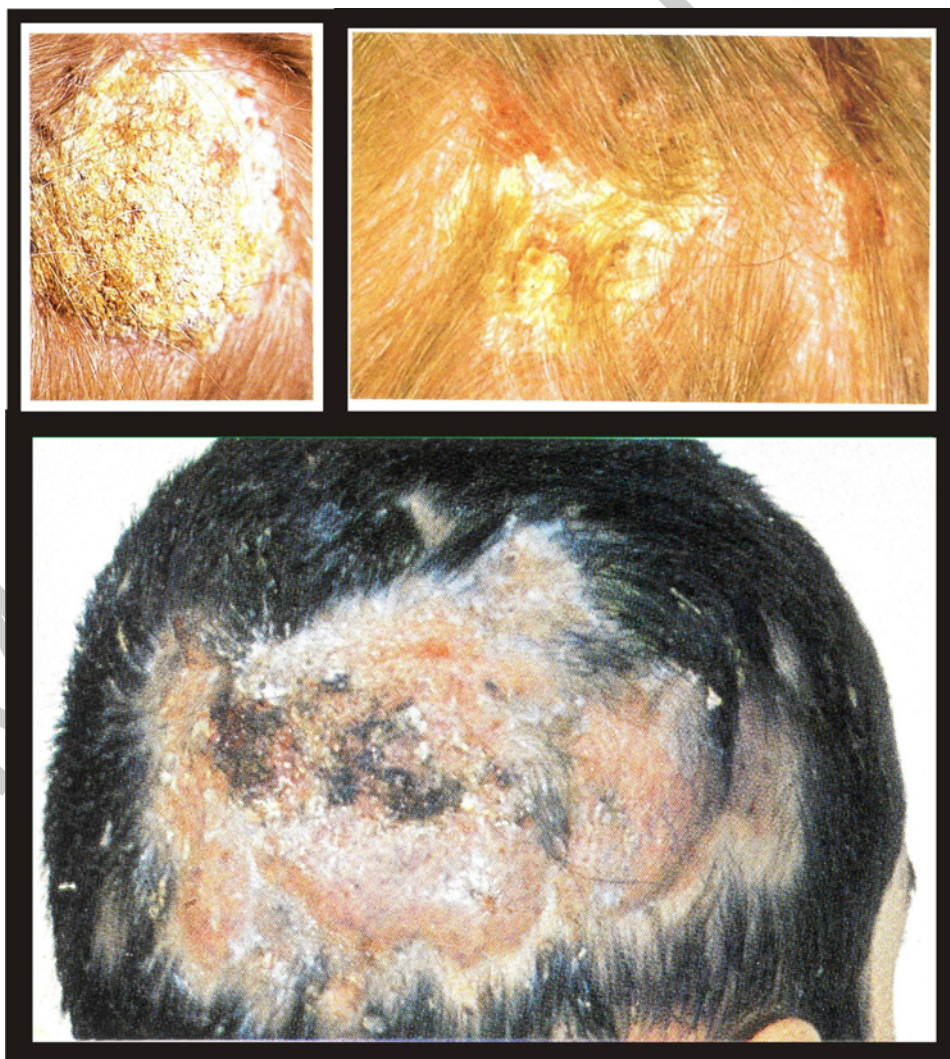
1. Szakmai higiénia

A higiénia a legtöbb ember számára csak a testápolásra vonatkozik. A szépségipari egységekben ennél jóval többről van szó. Itt a vendégünk és a saját egészségünkről is szó van. Sajnos beszélnünk kell a különböző gombás betegségekről, melyek nagyon fertőzőek. Ez szerencsére nem gyakori, de ha ilyen vendéggel találkozunk, akkor nem szabad kiszolgáltatnunk őket.

Nézzük meg, hogy melyek ezek, honnan ismerhetők fel és mi a teendőnk:

- Trichophytia: erősen fertőző. Okozója gomba. Ennek spórája megtámadja a szőr- illetve hajsálakat. Lehet felületi és mély, az utóbbi végleges kopaszságot okoz.
- Favus: gyulladós foltok jelennek meg, a hajszemölcs pusztulásával jár. Végleges kopaszságot okoz.
- Mikrospória: a haj letöredezett, mintha liszttel szórták volna be, és kerek foltokban jelenik meg. Erősen fertőző.

A szalon dolgozójának feladata ezek felismerése, és ilyenkor a bőrgyógyászhoz kell irányítani vendéget.

7. ábra. Gombás betegségek a hajas fejbőrön.

2. Higiéniai teendők

Gondoskodnunk kell a fertőzési források megelőzéséről, illetve ha bekövetkezett, akkor a fertőtlenítéséről. Feladatunk tehát:

- Védelem a betegségekkel és azok továbbterjedésével szemben,
- Jó közérzet elérése,
- Cél a megelőzés.

FERTŐTLENÍTÉS (DEZINFICIÁLÁS), STERILIZÁLÁS

Fertőtlenítés a kórokozók elpusztítása vagy szaporodásuk meggátolása.

Sterilizálás az összes mikroorganizmus elpusztítását jelenti.

1. A fertőtlenítési eljárások csoportosítása

Alkalmazási terület szerint:

- antibiotikumok: a szervezeten belül alkalmazzuk
- Antiszeptikumok: bőrfertőtlenítők
- Dezinficiensek: eszközfertőtlenítők
- Helyiségfertőtlenítők
- Ruhanemű fertőtlenítők.

Hatásmechanizmus szerinti csoportosítás:

- Fizikai eljárások: gőzölés, vasalás, kifőzés
- UV fény alkalmazása
- Kémiai eljárások
- Savak, bázisok
- Savasan hidrolizálók
- Nehézfém-vegyületek
- Szerves vegyületek.

Kombinált eljárásokkal is fertőtleníthetünk, ezek a következők:

- Hő és kémiai eljárás
- Mechanikai hatások együttes alkalmazása.
- Komplex szerek: minden kórokozóra hatnak.

Kémiai felépítés szerinti csoportosítás:

- Szervetlen anyagok: hidrogén-peroxid, kéndioxid, kálium-permanganát
- Szerves anyagok: etilalkohol, neomagnol, formalin

8. ábra. Fertőtlenítőszer.

A fertőtlenítőkkel szembeni követelmények:

- Gyors hatóidő
- Jó vízdoldhatóság
- Stabilitás
- Gazdaságos legyen, kis töménységben is hatásos legyen
- Ne legyen kellemetlen szagú
- Ne legyen tűzveszélyes.

Fertőtlenítés

A szervezet védekezése segít elkerülni a betegségeket. Ehhez járul hozzá a fertőtlenítés, melynek célja a kórokozók elpusztítása vagy szaporodásuk gátlása.

A fertőtlenítésre fizikai és kémiai módszereket alkalmazhatunk.

FIZIKAI FERTŐTLENÍTÉSI MÓDSZEREK:

HŐ, FÉNY, SUGARAK

Ma már szükséges ismernünk a modern kor fertőtlenítő eszközeit is, ezek a következők:

- Hőlégenderilizátor: 180C fokos forró levegővel fertőtleníti az eszközöket, természetesen azokat előtte mechanikai úton a szennyeződésektől meg kell tisztítani.
- Ultrahangos fertőtlenítő készülékek: ezek a berendezések tisztítást és fertőtlenítést is végeznek.
- Autokláv fertőtlenítők: túlnyomásos forró levegővel csírátlanítanak.
- UV sterilizáló boxok: UV lámpa fényével történik, a szerszámokat itt is csak tisztítás után tehetjük be a boxba.

KÉMIAI FERTŐTLENÍTŐ MÓDSZEREK:

A fertőtlenítőszer gyártása komoly laboratóriumi munkával kezdődik és nagyon szigorú előírásoknak kell megfelelniük.

A FERTŐTLENÍTÉS VEGYSZEREKKEL TÖRTÉNIK, EZEK:

- *Virucid: vírusölő*
- *Baktericid: baktériumölő*
- *Sporocid: spóraölő*
- *Fungicid: gombaölő*
- *Bakteriosztatikus: baktériumok szaporodását gátolják*
- *Fungosztatikus: gombák szaporodását gátolják.*

ANTISZEPTIKUMOK, BŐRFERTŐTLENÍTŐK FAJTÁI

Oxidálószerek:

- neomagnol: vírusölő hatású, jórészt szennylazító szer, amely a mikroorganizmusok erőteljesebb eltávolítását teszi lehetővé.
- jódtinktúra (alkoholos jóddoldat): a bőrt és nyálkahártyát irritálja, szövetroncsoló hatású, csak a seb környékét szabad vele fertőtleníteni.

Redukáló szerek:

- Formalin: a formaldehid tartalmú készítmények hátránya, hogy a bőrt kicserzik, repedezetté teszik. Mérgező vegyület.
- Baktériumok ellen: a gyengébb fertőtlenítőket bakteriosztatikusnak nevezzük, ezek csak szaporodás-gátló hatással bírnak.
- Baktericid fertőtlenítők: oxidáló hatásúak.
- Hidrogén-peroxid: szagtalanít, fertőtleníti, 3%-os oldatot használunk.
- Káliumpermanganát: bőrgyulladások kezelésére, nyálkahártya fertőtlenítésére is használjuk.

Dezinficiensek, eszközfertőtlenítők:

Etilalkohol: eszközök (ollók) fertőtlenítésére használhatjuk. Régen az alkohol volt az a szer, mellyel az eszközöket és a bőrfelületet fertőtlenítették, aztán jöttek a klór tartalmú készítmények, de ezek a bőrt nagyon kiszáritották, tönkretették.

Helyiségfertőtlenítők:

- Klór: belélegezve halálos, a nyálkahártyát, légzőszerveket irritálja.
- Hypó: helyiségek fertőtlenítésére használjuk.
- Klórmész: jól szellőző, száraz helyen kell tárolni, fénytől óvni, belélegezve veszélyes.

TANULÁSÍRÁNYÍTÓ

Készítsen riportot a gyakorlati munkahelyén, hogy a munkatársak mit mivel fertőtlenítenek, és készítsen feljegyzést róla!

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. Feladat: Elsősorban hogyan előzhető meg a fertőzés, és mi tartozik ide?

---

2. Feladat: Sorolja fel azokat a gombás bőrbetegségeket, amelyek fertőzést okoznak, ha ilyen vendéget kiszolgálunk! Milyen tünetei vannak, ami alapján felismerhetők?

---

3. Feladat: Csoportosítsa a fertőtlenítőszeret alkalmazási terület szerint!

---

4. Feladat: Milyen fizikai fertőtlenítési módszereket ismer a szépsészeti üzeme

---

---

5. Feladat: Milyen helyiség-fertőtlenítőket ismer a szépsészeti üzeme

---

---

6. Feladat: Kiszolgálható-e a haj-, bőr- vagy szakállbetegségben szenvedő, vagy emiatt gyanús vendég?

---

7. Feladat: Milyen legyen a szépségiparban dolgozók személyi higiénéje?

---

8. Feladat: Milyen vegyszerek használhatók a szépségiparban?

MEGOLDÁSOK

1. Feladat:

Személyi higiéniával, mely áll:

- Rendszeres mosakodásból és fogmosásból,
- Dezodorálásból,
- Tiszta munkaköpeny használatából valamint
- Kézmosásból a művelet előtt és után.

2. Feladat

- *Trichophytia*: erősen fertőző. Okozója gomba. Ennek spórája megtámadja a szőr- illetve hajszájakat. Lehet felületi és mély, az utóbbi végleges kopaszságot okoz.
- *Favus*: gyulladós foltok jelennek meg, a hajszemölcs pusztulásával jár. Végleges kopaszságot okoz.
- *Mikrospória*: a haj letöredezett, mintha liszttel szórták volna be, kerek foltokban jelenik meg. Erősen fertőző.

3. Feladat

Alkalmazási terület szerint:

- Antiszeptikumok
- Dezinficiensek
- Helyiségfertőtlenítők
- Ruhanemű fertőtlenítők.

4. Feladat

- Hőlégmenterizátor: az eszközöket 180C fokos forró levegővel fertőtlenítik, természetesen előtte a szennyeződésektől mechanikai úton meg kell tisztítani
- Ultrahangos fertőtlenítő készülékek: ezek a berendezések tisztítást és fertőtlenítést is végeznek.
- Autokláv fertőtlenítők: túlnyomásos forró levegővel csírátlanítanak.
- UV sterilizáló boxok: UV lámpa fényével történik, a szerszámokat itt is tisztítás után tehetjük csak be a boxba.

5. Feladat

- Klór: belélegezve halálos, mely a nyálkahártyát, légzőszerveket irritálja.
- Hypó: helyiségek fertőtlenítésére használjuk
- Klórmész: jól szellőző száraz helyen kell tárolni, fénytől óvni, belélegezve veszélyes

6. Feladat

A betegséggyanús vendégeket csak a magukkal hozott tiszta eszközökkel és textíliával szabad kiszolgálni. A kiszolgálás után a hozott eszközöket és textíliákat a vendégeknek magukkal kell vinniük az üzletből. A kiszolgáló személy köteles a kiszolgálás után kezét azonnal megmosni, valamint a munkaszék fertőzésnek kitett részét fertőtleníteni.

Bőrgyógyász szakorvosi igazolást kell bemutatni arról, hogy a szolgáltatás igénybevétele során sem a szolgáltatást nyújtó, sem más vendég nincs egészségkárosító hatásnak kitéve.

7. Feladat

- Rendszeres mosakodás és fogmosás,
- Dezodorálás,
- Tiszta munkaköpeny használata valamint
- Kézmosás a művelet előtt és után.

8. Feladat: Milyen vegyszerek használhatók a szépségiparban

Fertőtlenítés céljára csak Magyarországon bevizsgált, minősített, engedélyezett vegyszerek használhatók, melyek engedélyezését az Országos Tisztifőorvosi Hivatal végzi.

ELVÉGZI A JOGSZABÁLYOKNAK MEGFELELŐ IDŐSZAKONKÉNT A FERTŐTLENÍTÉST ÉS TISZTÍTÁSI MŰVELETEKET A SZÉPÉSZETI SZOLGÁLTATÓ EGYSÉGBEN

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

A munkahelyen való fertőtlenítést, az eszközök tisztítását, karbantartását jogszabályok írják elő, ami mindenkire nézve kötelező. Ezeket a jogszabályokat mindenkinek be kell tartani, mert az esetleges fertőzés következményeit vállalnia kell.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Higiéniai terv

Az üzletvezető vagy vállalkozó a higiéniai rendeletek betartásáért és betartatásáért felel. Feladatai közé tartozik:

- a munkatársak, tanulók rendszeres oktatása
- az üzlet higiéniai terv készítése, bejelentése
- a tervben rögzített aktuális intézkedések betartásának ellenőrzése.

A higiéniai tervnek a következőket kell tartalmaznia:

- a takarítás sorrendjét és az anyagait
- a fertőtlenítést: kéz, eszközök, bőrfelület, berendezési tárgyak
- a sterilizálást

A fertőtlenítés módját le kell írni, és a higiéniai tervet az ÁNTSZ-nek be kell mutatni.

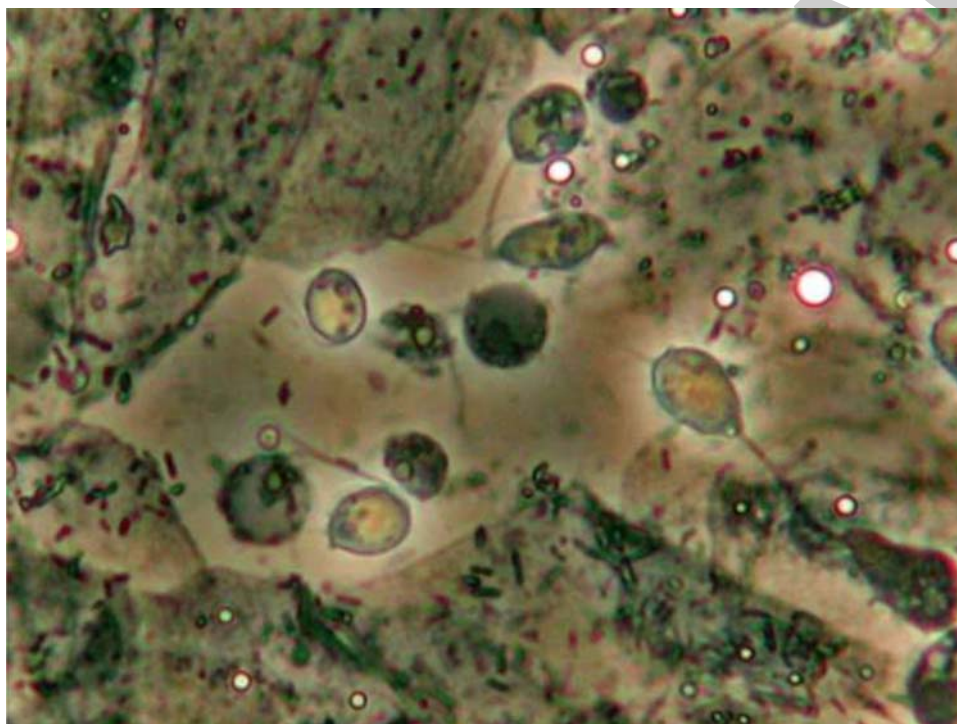
FERTŐZÉS

Fertőzés fogalma: környezetünkben és testünkön számtalan szabad szemmel nem látható parányi élőlény található, ezek a mikroorganizmusok. Ezek egy része hasznos. Másik részük viszont káros, mert mérgező anyagcsere-termékeikkel (toxinokkal) betegséget okozhatnak. Ha ezek elszaporodnak szervezetünkben, fertőzésről beszélünk.

Ahhoz, hogy megértsük a fertőtlenítés fontosságát a szépsészeti szolgáltató egységekben, tanulmányozzuk közelebbről a fertőzést és annak körülményeit.

A fertőzést infekciónak nevezzük.

Az, hogy a fertőzés megbetegíti-e az embert vagy sem, nagyrészt az immunrendszertől, a szervezet védekező mechanizmusától függ. Ezek a káros mikroorganizmusok a központi idegrendszerre gyakorolnak hatást, és a szervezet védekező rendszerének állapota határozza meg, hogy a betegség kialakul vagy sem. A szépségiparban a szerszámokon rengeteg szennyeződés rakódik le, ami nagyon jó táptalaja a kórokozónak. Nézzük meg a fertőzés körülményeit. A fertőzés megelőzése érdekében ismerjük meg forrásait és módjait.

9. ábra. Baktériumokkal szennyezett felület mikroszkópos képe.

A fertőzés forrásai lehetnek: beteg vagy ápolatlan ember, beteg állat, rovarok, fertőzött tárgyak, szerszámok, fertőzött víz, levegő, étel.

A fertőzés módjai közé tartozik:

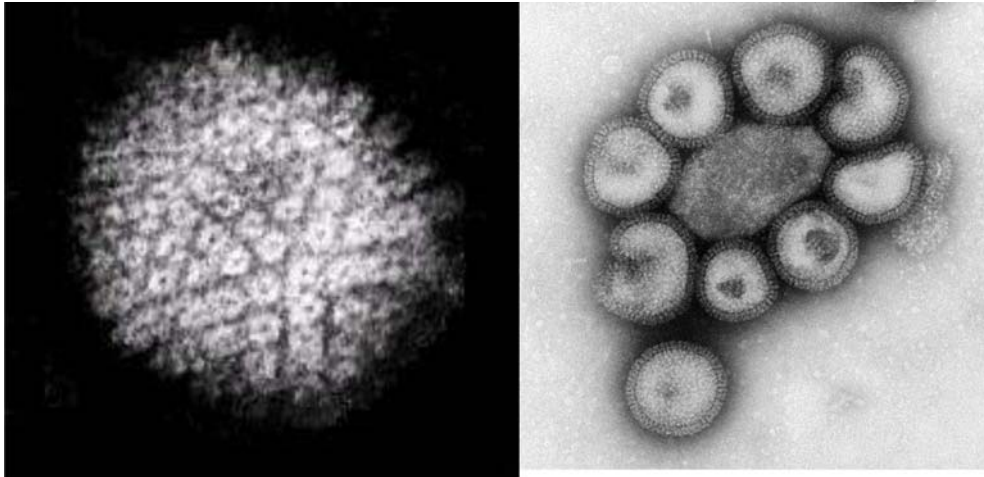
- Közvetlen úton: kézfogás, csók
- Közvetett úton: cseppfertőzés, porfertőzés, rovarok által, szerszámok útján, törölközővel közvetített fertőzés.

Röviden ismerkedjünk meg a mikroorganizmusokkal, amelyek a fertőzést okozhatják. Három csoportjával találkozhatunk életünk során: vírusok, baktériumok, gombák.

VÍRUSOK

A szó latinul mérget jelent. Élősködők–paraziták. Enzimrendszerük hiányos, így anyagcseréjüket csak a gazdaszervezet enzimeji segítségével tudják lebonyolítani. Vírusfertőzés hatására kialakulhat a szervezet védettsége, mely megakadályozza az azonos vírussal történő újrafertőzést.

Ismerkedjünk meg egy-két emberi vírussal: agyhártyagyulladás, bárányhimlő, herpesz, influenza, övsömör, pikkelysömör, AIDS, szemölcs, stb. vírusa.

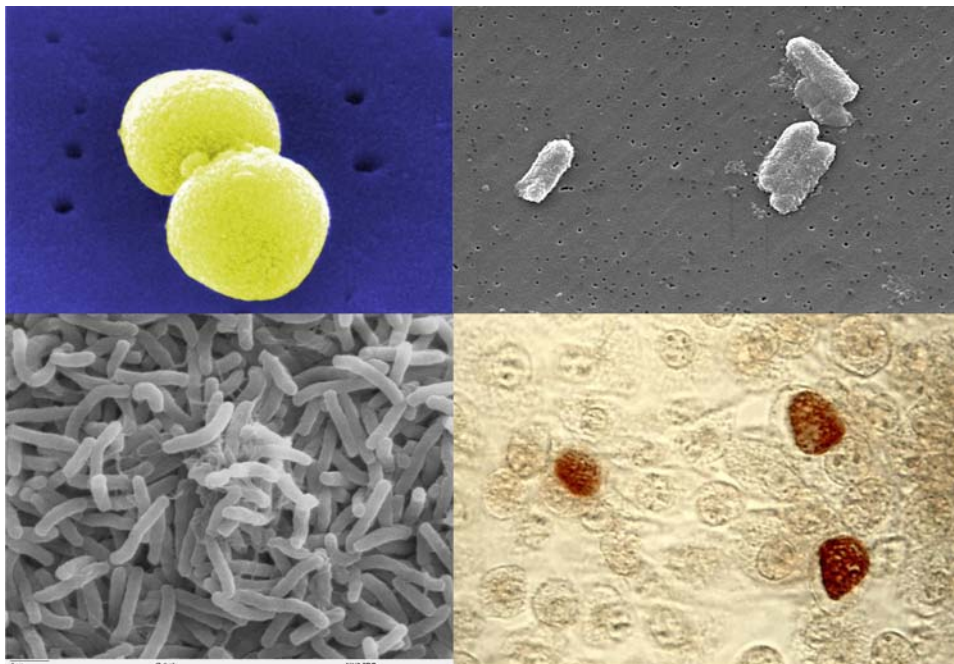
10. ábra. Herpesz és influenza vírusa.

BAKTÉRIUMOK

Egyetlen sejtből álló parányi élőlények. A levegőben lebegő részecskék egy része parányi élőlény, így a baktérium is. Számuk változik a napszakkal, a napsugárzás időtartamával (az ultrabolya sugarak fertőtlenítő hatásúak), a tisztasági viszonyokkal és az emberek számával is. Mivel a szolgáltatóegységekben sok ember fordul meg, ezért a fertőzések elkerülése érdekében szükséges a gyakori fertőtlenítés. A bőrfelszínen a baktériumok ezreit találjuk meg. Ez nem jelenti egyúttal a fertőződést, mert az ép bőrfelület védekezik a betolakodókkal szemben. Bőrfelszínünk savanyú kémhatású és zsírossága védő hatású. A bőrfelszínen található bőrfelszíni emulzió megakadályozza a fertőződést a bőrön élősködő mikroorganizmusokkal szemben.

Ismerkedjünk meg néhány, a szépségipari szolgáltató iparban megtalálható baktériummal, amelyek fertőzést okozhatnak: pattanás, szőrtüszőgyulladás, furunkulus.

11. ábra. Baktériumok.

GOMBÁK

A kórokozó gombák megbetegíthetik a bőrt, a bőrfüggelékeket, a nyálkahártyát és a belső szerveket. A bőr és bőrfüggelékek: a lábujjak között, a körmön, a fejbőrön és a hajszálaikon. Ezek a trichoficia, favus, mikrosporia.

Tanácsok a gombás bőrbetegség felismeréséhez:

A gombás betegségek általában a bőr felszínén hoznak létre elváltozásokat. Vannak, amelyek csak a hámot támadják meg, a bőrgyulladástól a szövetelhalásig károsítják a bőrt. Vannak, amelyek a fejbőrön és a hajszálaikon telepsznek meg, így a hajszála letöredezik, majd végleges kopaszságot okoz (lásd a 7. sz. ábrát). Sajnos a gombás betegségek nagyon nehezen múló bőrbetegségek és nagyon fertőzőnek, ezért inkább a megelőzésre, a fertőtlenítésre törekedjünk.

12. ábra. Gombás fertőzések lábon és kézen.

A szépségipari szolgáltató iparban beszélnünk kell még az allergiáról is.

A dolgozó munkája során sokféle vegyszerrel találkozik, nemcsak a vegyszeres munkája során, hanem normál hajápolás, lábápolás, arckezelés során is (hajmosás, balzsamok, hajszeszek, pakolókrémek, stb.).

Allergia= túlérzékenység

Tudnunk kell, hogy szervezetünk minden izgató inger, betolakodó, idegen anyag ellen védekezik (bőrpír, savó kiválasztás, duzzanat) A hasznos védekezésből akkor lesz túlméretezett, kóros védekezés, ha a károsító anyag és a szervezetben termelődött ellenanyag találkozása eltér a normálistól.

A következőkben az allergiát kiváltó külső és belső tényezőket, a szervezetre gyakorolt hatásukat vizsgáljuk.

Látjuk, hogy a külső tényezők, az öröklött hajlam, a környezeti hatások (pollenek, káros UV sugarak, vegyszerek) hatnak az alkatra és egyben szervezetünkre. A szervezetben a normális reakcióképesség megváltozik, majd kialakul az allergia. Ki kell emelnünk a vendég allergiáját, amely annak ellenére bekövetkezhet, hogy csak alkalmanként találkozik a szervezete a vegyi anyaggal. A szépségipari szolgáltató iparban ugyanis a dolgozó naponta többször is találkozik az allergénnel. S bár kötelező a védőfelszerelést használni (védőkesztyű), a vegyszergőz ingerelheti a szervezetet. Sajnos ugrásszerűen megnőtt az allergiások száma, ez annak köszönhető, hogy egyre többször és egyre több vegyi anyaggal találkozunk.

Nézzük meg, mi válthat ki allergiát?

Az allergiák felosztása a kiváltó ok szerint: mechanikai ingerek, fény, vegyszerek (gyógyszer, mosószer, hajmosók, hajfestékek, arckrémek, illóolajok), virágpor, fehérje, stb. Egyetlen szépségipari szolgáltató egységben használt anyagról sem állíthatjuk, hogy nem okozhat allergiát. Még a leggyakrabban használt és legártatlanabbnak vélt szer (pl.: lanolin, növényi olajok, bórsav) is kelthetnek túlérzékenységet. Allergiát keltő anyagok osztályozása erősségük szerint:

Erős allergén	Közepes allergén	Gyenge allergén
Para-fenilín-diamin Tioglikolsav	Szalmiákszesz, jód, vazelin, kámforok, balzsamok, illóolajok, mentolos készítmények	Hidrogén-peroxid, ételfesték, szervetlen festékek, növényi olajok, bórsav

13. ábra. Allergia okozta ekcéma.

A RENDELET KÜLÖN FOGLALKOZIK A SZALONOK TAKARÍTÁSÁVAL

A takarítást mindig fertőtlenítő hatású tisztítószerrel kell végezni, gumikesztyűben és nyitott ablaknál vagy ajtónál. Ezek a szerek bárhol megvásárolhatók, mint pl. domestos, hypo stb. A maradék tisztítószeret összekeverni nem szabad, és külön szekrényben kell tárolni, távol a melegítőegységektől (bojler, konvektor).

A takarítás tisztít, de nem fertőtlenít, ezért azokat az eszközöket és szerszámokat, fehérneműket, melyek a vendéggel érintkeznek, fertőtleníteni kell. Ha a fertőtlenítés során nem használunk gumikesztyűt, akkor az kezünket felmarja, ezért a kesztyű használata mellett kézzvédő krémet is ajánlott használni.

Napi takarítás: minden helyiség padozatát felmossuk, a mellék helyiségek, pl. WC, mosdó, tisztítása, szemetes ürítése, a munkaasztal letörlése.

14. ábra. Tisztítószer.

A fodrászipari hulladékok a törvény szerint nem számítanak veszélyes hulladéknak. Külön foglalkoznunk kell a levágott hajak tárolásával is. Előírás, hogy külön edényben kell tárolni, mert a levágott haj biológiailag veszélyes hulladéknak számít. Ugyan a haj szerves anyag és a természetben elbomlik, komposztálható, de a rátapadt mikroorganizmusok miatt fertőzhet.

Heti takarítás: a napi takarítás mellett hetente szükséges az ablakok, bútorok, polcok lemosása és fertőtlenítése, ha vannak huzatok, akkor azok cseréje, kézi szerszámok karbantartása, gépek általános tisztítása.

Fertőtlenítés: csak magyar hatósági engedéllyel és magyar használati utasítással ellátott, Magyarországon forgalomban lévő fertőtlenítőszer használható. Nincs olyan fertőtlenítőszer, ami mindenre jó, ezért tudnunk kell, hogy mit, mire és hogyan használunk.

Általános követelmények (kivonat a rendeletről):

253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet az országos településrendezési és építési követelményeket határozza meg:

- az üzlethelyiség közelében szennyező forrás nem létesíthető, csupán a mindenkor érvényben lévő közegészségügyi előírásokban meghatározott védőtávolságon kívül (a védőtávolságot az OTÉK alapján az ÁNTSZ határozza meg).
- külön bejáraton át megközelíthető helyiségben létesíthető csak üzlethelyiség.
- pincehelyiségben fodrászipari tevékenységet folytatni nem szabad. E tekintetben viszont változás várható, mert a szépségápolási szolgáltatás uniós követelményeknek megfelelő szabályozása engedélyezi pincehelyiségben is az adott tevékenységet, csak a helyiségek rendeltetésének megfelelő komfortfeltételeket (száraz helyiség, fűtés, szellőzés, megvilágítás) kell biztosítani.
- belmagasság minimum 2,5 m legyen
- a helyiségek padozatát résmentes, könnyen tisztítható, mosható felületű burkolattal kell ellátni
- helyiségek falait 1,5 m magasságig mosható felülettel kell kiképezni.

Részletes előírások

- a helyiség(ek) méreteit, beosztását a várható forgalomnak megfelelően kell meghatározni. A méretek számításánál egy munkahelyre általában 6 m²-t szükséges számítani,
- a helyiségeket lakás vagy hálóhelyiség céljára felhasználni nem lehet,
- az ipar gyakorlásán kívül az üzletben egyéb tevékenységet folytatni nem szabad,
- közterületről nyíló üzlethelyiség felől a lakás felé nem lehet bejáratot létesíteni,
- gondoskodni kell a dolgozók tisztálkodási, kézmosási lehetőségéről és létszámuknak megfelelő illemhelyet kell biztosítani,
- a dolgozók részére öt dolgozóig külön öltöző helyet, e létszámon felül pedig öltözőhelyiséget kell biztosítani utcai és munkaruháik elhelyezésére megfelelő számú, erre a célra alkalmas öltözőszekrény beállításával,
- gondoskodni kell a dolgozók tisztálkodási, kézmosási lehetőségéről és létszámuknak megfelelő illemhelyet kell biztosítani,
- kézmosó berendezés használatához kézmosószert, szappant, körömkefét, törülközőt vagy papírtörülközőt, illetve kézsárítót kell biztosítani, de az uniós követelmények kézfertőtlenítő-szer elhelyezését is előírják,
- 8 vagy ennél több munkahellyel rendelkező szalonban a vendégek számára külön illemhelyről kell gondoskodni.

Vízellátás:

TISZTÍTÁS, FERTŐTLENÍTÉS ÉS STERILIZÁLÁS A SZÉPSÉGIPARI SZOLGÁLTATÓEGYSÉGEKBEN

- csak ivóvíz minőségű víz használható, s az üzletnyitás feltétele az akkreditált labor által végzett vízvizsgálat megfelelő minőséget igazoló eredménye,
- az egyes munkahelyekhez hideg-, melegvizet szolgáltató, keverőcsappal ellátott mosdót kell létesíteni.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. Tanulmányozza a szépségipari szolgáltatóegységben előírt ÁNTSZ rendeleteket, és készítsen feljegyzést az ide vonatkozó fertőtlenítésekről és az eszközök tisztán tartásáról! A szolgáltató tevékenység során betartandó egészségügyi előírásokat a fodrász, kozmetikus, és a kéz-, lábápolás és műkörömépítő szakmákban, valamint a körükbe tartozó tevékenységek folytatására vonatkozóan a közegészségügyi szabályokról szóló 6/1969.(IX.4.) EüM rendelet szabályozza.

---

2. Olvassa el a 40/2001. (XI. 23.) EüM rendeletet és osztálytársaival, munkatársaival közösen készítsenek 5 kérdést és 5 választ adó feladatlapot a többiek számára!

---

3. Keresse meg az internet hálózaton, mely vegyszerek alkalmazása javasolható a szépségipar területén (6/1969. (IX. 4.) Egészségügyi miniszteri rendelet) és készítsen tablót a vegyszerekről!

---

4. Készítsen egy higiéniai tervet úgy, hogy előtte beszélje meg a munkatársakkal, hogy ki miben veszi ki a részt!

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

MUNKANYELVI

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. Sorolja fel, hogy mi tartozik a higiéniai tervbe és hová kell azt bemutatni?

---

2. Melyek a fertőzés forrásai és módjai? Írjon példát a gyakorlati munkahelyén szerzett tapasztalatokból!

---

3. A csoportosítsa mikroorganizmusokat és nevezze meg azt a mikroorganizmust, amelyik a legtöbb fertőzést okozhatná, ha nem fertőtlenítenénk kellőképpen az eszközeinket, kezünket és a bőrfelületet!

---

4. Mely rendelet határozza meg a fodrász-, a kozmetikus-és a lábápolóipar, valamint a körükbe tartozó tevékenységeket?

---

5. Hogyan kell kezelni az ipar gyakorlása során használt felszerelési tárgyakat és munkaeszközöket?

---

6. Milyen vegyszerek használhatók a szépségiparban?

---

7. Hogyan fertőtleníthetők a főzést nem tűró eszközök?

MEGOLDÁSOK

1. *A takarítás sorrendje és az anyagai*

- A fertőtlenítés: kéz, eszközök, bőrfelület, berendezési tárgyak, a sterilizálás
- A fertőtlenítés módját le kell írni, és a higiéniai tervet az ÁNTSZ-nek kell bemutatni.

2. A fertőzés forrásai lehetnek:

beteg ember, beteg állat, ápolatlan ember, rovarok, fertőzött tárgyak, szerszámok, fertőzött víz, levegő, étel.

A fertőzés módjai közé tartozik:

- *Közvetlen úton: kézfogás, csók*
- *Közvetett úton: cseppfertőzés, porfertőzés, rovarok által közvetített, szerszámok útján, törölközővel*

3. vírusok, baktériumok, gombák,

A legtöbb fertőzést a baktériumok és a gombák okozzák a szépségipari szolgáltatóegységekben.

4. 6/1969(IX. 4.) Egészségügyi miniszteri rendelet a fodrász-, kozmetikus- és lábápolóipar, valamint a körükbe tartozó tevékenységek végzésének közegészségügyi feltételeiről.

5. Felszerelési tárgyak, munkaeszközök kezelése:

- A felszerelési tárgyakat és munkaeszközöket állandóan jó karban és használható állapotban, szennyeződéstől védetten, tisztán kell tartani,
- hibás vagy rozsdás eszközt használni nem szabad
- különös gondot kell fordítani a munkaeszközök folyamatos tisztántartására és hatásos fertőtlenítésére.

6. Fertőtlenítés céljára csak Magyarországon bevizsgált, minősített és engedélyezett vegyszerek használhatók, melyek engedélyezését az Országos Tisztifőorvosi Hivatal végzi

- Az engedélyezett fertőtlenítőszerekről és eljárásokról részletes információkat a 2000-ben kiadott, „Betegellátásban és a járványtani gyakorlatban alkalmazható fertőtlenítő eljárásokról” című tájékoztató tartalmaz. Folyamatos fertőtlenítés céljára készletben kell tartani a szükséges mennyiségű fertőtlenítőszeret.
- Az eszközök fertőtlenítésére szolgáló oldatot megfelelő méretű edényben kell elkészíteni, melyen a benne lévő vegyszer nevét fel kell tüntetni.

7.

- Fém- és műanyag eszközöket, beépített eszközöket használatuk után tisztára kell mosni, majd fertőtleníteni e célra minősített vegyszerrel.
- Hajnyíró gépet minden használat után tiszta ruhával meg kell törölni és egy, a tisztítására alkalmas eszközzel a hajsálakat is el kell távolítani a gépről.
- Papírból készült anyagokat, eszközöket ismételten felhasználni nem szabad.
- Szivacs használatát kerülni kell, helyette arclemosás, valamint mosott, vasalt kendővel szárazra törölés alkalmazása szükséges.

IRODALOMJEGYZÉK

Ajánlott irodalom:

Möller-Schoeneberg: Fodrászat (9–19-old.)

Somorjai Gáborné: Munkavédelem és környezetvédelem a szépségiparban

Horváth József: Munka- és környezetvédelem, 6. kiadás, Nemzeti Tankönyvkiadó – Tankönyvmester Kiadó, 2004

Rendeletek, közlemények

6/1969(IX. 4.) Egészségügyi miniszteri rendelet a fodrász-, kozmetikus- és lábápolóipar, valamint a körükbe tartozó tevékenységek végzésének közegészségügyi feltételeiről

40/2001.(XI.23.) EüM. rendelet

A(z) 1210-06 modul 018-as szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 815 01 1000 00 00	Fodrász
31 815 01 0000 00 00	Kéz- és lábápoló, műkörömépítő
52 815 01 0000 00 00	Kozmetikus

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
10 óra

MUNKANYAG

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet

1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:

Nagy László főigazgató